

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Biserica și reforma constituțională

(=) Proiectul de nouă constituție, adus în desbaterile parlamentului, a provocat discuții pasionate în cameră, și cuvântări cumpătate în senat.

Noul proiect, în articolul 23, în jurul căruia s'a învârtit cu deosebire discuția generală a vorbitorilor din senat, garantează cultelor o deopotrivă libertate și ocrotire «întru cât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare a statului». Se recunoaște diverselor culte dreptul de a face instrucțiunea religioasă a elevilor de credință respectivă în toate școlile publice și private și de a înființa și conduce institute teologice pentru formarea clerului lor. Lege specială va stabili principiile fundamentale de organizație pentru biserica majorității românilor și va arăta modalitățile de conducere și administrare în probleme religioase, culturale și epitropești.

Cu raport la reforma constituțională, mai ales în chestiunea regimului cultelor, și-au exprimat părerile, în maturul corp, aproape toți reprezentanții bisericilor ardelenice.

Fruntașii bisericii ortodoxe române au indicat felul și chipul cum crede preoțimea și cum socotesc credincioșii din masele poporului să se așeze temeliile bisericii acesteia în constituția țării întregite.

Instituția cea mai de căpetenie a statului român, biserica sa ortodoxă, și-a apărut prin graiul arhierilor săi drepturile străvechi. În cuvinte elocvente și memorabile, expuse obiectiv, s'a accentuat însemnătatea acestei instituțiuni, între altele, și prin stăruitoarea muncă desfășurată de ierarhii săi, de preoții și dascălii veacurilor trecute, ca pregătitori ai unității graiului și culturii românești și ca alcătuitori ai unei conștiințe naționale, «înainte-mergătoarea unității noastre politice».

Liniștea, demnitatea și cumințenia, isvorâte din convingerea că aici, la înfăptuirea constituției nouă, este vorbă de cea mai dreaptă cauză a bisericii și neamului nostru, au dat acelor cuvântări — mai ales în mijlocul frământărilor agitate de astăzi — toată greutatea meritată: impresiunea lor, covârșitoare în incinta senatului, s'a resimțit atât în publicul din cercurile capitalei, cât și în lumea provinciilor de dincoace de munți.

Șefii noștri bisericești au arătat, că biserica aceea, care este o garanție pentru viitorul României și care n'a urmărit scopul să domineze statul, poate să pă-

streze, fără primejdie, numirea istorică de «biserica dominantă».

Întru sprijinirea acestei numiri s'au adus dovezile cele mai neresturnabile.

Și deoarece o lucrare rodnică se poate produce numai pe lângă libertatea de acțiune, s'a stăruit pentru principiul autonomiei bisericești. Toată organizarea bisericească să fie îndeplinită așa, ca instituțiunea să se poată desvolta ca o putere sănătoasă, condusă și administrată de propriile sale organe. Rămâne dar ca legile speciale de organizare, întemeiate pe hotărârile generale cuprinse în constituție, să se întocmească în perfectă conformitate cu principiul de autonomie a bisericii noastre democratice și naționale.

Ocotind drepturile și interesele bisericii ortodoxe și ale clerului său, și promovând cultura creștinească, am sporit tot mai mult comoara de apărare a existenței statului și i-am împrumutat forță de rezistență în vremuri de restriște, — cu toate că acest stat, dacă e ca să mărturisim, nu și-a făcut datoria, în toate împrejurările, față de biserica sa dominantă.

Preoțimea ortodoxă, — chemată să-și desvolte întreaga sânguină pentru a deștepta și a întreține sentimente religioase morale în sufletele mulțimii ispitite de gândurile răsvrătitoare ivite după război, — va obține succese ineverdate numai prin o lungă lucrare sistematică, în care să se poată bucura de libertatea mișcării nestânjenite de considerații materiale, de politicianism, sau de alte piedeci.

Numai astfel biserica ortodoxă va putea să însemne o adevărată fortăreață, culturală și morală, în mijlocul poporului său.

Acțiunea ei trebuie dar îmbrățișată cu bucurie îndeosebi acum, în anii luptelor politice destrămatoare, când personalitățile ei de seamă își pun în serviciul cauzei bune toate energiile sufletești, pornind acțiuni care să nu desbina între sine pe fiii aceleiași biserici și ai aceluiaș neam, ci din contră, să-i apropie deolaltă. Și atunci, viața noastră culturală și sufletească nu va fi mereu turburată și n'are să rămâie stearpă și nefolositoare.

În năzuințele sale de progres, biserica noastră a contribuit și va contribui și în viitor la clădirea și întărirea statului român.

Ce este, prin urmare, mai firesc decât ca și statul să-și dea seamă despre acest fapt; ear încrederea ce i se aduce din partea clerului nostru, să o răsplătească prin acordarea aceleiași încrederi, mijlocind și întărind tot mai mult raporturile bune, ce trebuie să ființeze între biserica națională și între statul confesional.

Cuvântarea

Înalt Prea Sfinției Sale Mitropolitului Primat Dr. Miron Cristea

În ședința de Vineri a Senatului, cu prilejul discuției generale a proiectului de Constituție, I. P. S. S. Mitropolitul Primat Dr. Miron Cristea a rostit următoarea cuvântare:

Domnule președinte, Domnilor senatori, — după furtuna premersă cred că este foarte firesc, că sfânta noastră biserică, prin graiul supremului ei ierarh, să aducă în această incintă a corpurilor noastre legiuitoare un suflu de seninătate (aplauze), căci simțesc adânc datoria mea, de reprezentant al bisericii naționale a neamului românesc, să fiu în aceste clipe, cu adevărat vestitorul cuvintelor lui Hristos și să zică tuturor celor cari reprezentați neamului nostru românesc din cele patru unghiuri, cuvintele evanghelice: «Pace vouă!» (Aplauze).

Sufletele celor 800.000 de mucenici naționali, cari prin jertfa lor supremă ni-au dat România întregită, mă îndeamnă să cer tuturor fiilor neamului românesc și ai prea iubitei noastre patrii, și în deosebi reprezentanților din corpurile legiuitoare, o jertfă de tot mică: deo parte de a nu se tot certa, de altă parte de a afla și unii și alții căile unei apropieri și conlucrări în frățescă dragoste pentru consolidarea acestei țări, care așteaptă dela mandatarii ei împlinirea acestei cetățenești datorințe, mai ales în aceste zile grele, (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Domnilor senatori! Românul are un foarte bun și creștinesc obicei, că — de câte ori se apucă de un lucru mare și însemnat — face semnul sfintei cruci, și — rostind cuvintele «Doamne-ajută» — își începe cu încredere munca sa.

Consecvent acestui românesc și frumos obicei, să-mi fie îngăduit mie, ca în numele bisericii noastre să deschid discuțiunea generală asupra importantului proiect de lege, care este pus la ordinea zilei.

De altă parte, domnilor senatori, în aceste clipe — când ne apucăm să croim temeliile noi ale României întregite — cred că ni se cuvine tuturor, ear eu mă simt chiar dator, ca să dau mulțumită a-tot-puternicului Dumnezeu, care a trimis neamului nostru românesc, până ieri-alaltăieri răsleț în atâtea împărății străine, bărbați mari și providențiali, cari din cele două țărișoare dunărene mici și nebăgate în seamă să întemeieze vechiul regat; alții să salveze până la ceasul mântuirii pe românii din provinciile desrobite, având conștiința trează a apartinerii lor la acelaș neam și având aceleași aspirațiuni. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc din tot sufletul lui Dumnezeu, care chiar generației noastre de astăzi i-a dat mari bărbați de stat, pe care avem fericirea să îi vedem — pe cei mai mulți — încă vii și voinici în mijlocul nostru; că le-a luminat mintea și le-a inspirat înțelepciunea, ca în vârtejul groaznicului război mondial să îndrumeze neamul și țara românească, pe calea care ne-a dus la realizarea supremului nostru ideal, la unirea românilor de pretutindeni într'un stat unitar. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc lui Dumnezeu că a vărsat însuflețirea în inimile celor 800.000 dintre cei mai vrednici fii ai fraților noștri din vechiul regat, care să-i determine a aduce suprema jertfă

pentru desrobirea noastră, cari am zăcut veacuri, chiar milenii, sub împărății străine (Aplauze îndelung repetate).

Că ne-a dat nouă robilor de odinioară a atâtor popoare străine, — puțința și marea satisfacție a le adresa răspicat cuvintele psalmistului: «Cu noi este Dumnezeu: înțelegeți neamuri și vă plecați, că Dumnezeu cu noi este».

În sfârșit, să mai rog pe Dumnezeu drepătății, să călăuzească și pe viitor pașii noștri, ca să putem consolida iubita noastră patrie, prefăcând-o, — cu munca frățască și concordia fiilor ei de pretutindenea — într-o «Daco-Romania felix» în care elementul român, care a creiat-o, să-i păstreze pe veci caracterul național-român și ortodox-român. (Aplauze prelungite).

Eară alături de noi să-și găsească locul cuvenit și toate minoritățile etnice și de credință, ca și fiii lor — pe urma potolirii convulsivităților provocate de marile schimbări — să devie și să fie aceiași buni, harnici și leali cetățeni ai patriei, cum sântem și noi, cei ce am creiat această țară.

După această introducere, domnilor senatori, să-mi fie îngăduit, ca să fac o reprivire nu tocmai lungă asupra rolului și însemnătății bisericii, pe care nevrednicia mea am onoarea a o reprezenta în sânul d-voastră, ca apoi — drept concluziune firească — să dau expresie dorințelor mele, a episcopilor și clerului nostru și a tuturor credincioșilor noștri, al căror puls îl cunoaștem, și să indic modul, cum gândim noi, să se pue temelile, privitoare la biserica noastră, în noua Constituțiune.

Domnilor senatori! Constituțiunea — fiind legea fundamentală a țării, — de sine se înțelege că trebuie să cuprindă dispozițiuni principiale cu privire la cele mai de căpetenie așezăminte ale statului, ce trebuie să normeze toate ramificațiunile de activitate și de muncă publică.

Fără de îndoială, cea mai de căpetenie instituție a statului nostru, este biserica sa națională, este biserica ortodoxă română.

Importanța acestei biserici se întemeiază atât pe originea sa divină, pe vechimea sa, pe curățenia apostolică a învățăturilor, pe cari de două mii de ani le propovăduiesc slujitorii ei poporului românesc, cât și pe faptul că biserica noastră a plămădit sufletul românesc, sufletul acestui popor, l-a hrănit în cursul veacurilor, și mai presus de toate ea are mândria de a spune tuturor, că a creat chiar sufletul unitar al neamului românesc! (Aplauze).

Dela Cetatea Albă, unde suflă încă vânturi mai răcoroase, și până la Panciova din preajma Belgradului Sârbiei, dela Maramurăș, dela Tisa și până la Marea Neagră, pretutindeni, glasul preoților și al dascălilor noștri a citit veacuri de-a rândul aceeași slovă românească și arhaică a cazaniei mitropolitului Varlaam, aceleași cărți rituale ieșite din tiparnițele mănăstirilor și bisericilor noastre. Mitropolitul nostru Simeon Stefan dela Alba Iulia, care a tradus în limba noastră Testamentul cel nou, scrie în prefata cărții semnificat vece cuvinte de aur: M'am silit să traduc sfânta scriptură, folosind cuvintele acelea, cari ca banul de aur, umblă pretutindeni, ca să înțeleagă toți românii, în orice loc și în orice parte ar fi.

Vedeți, cu câtă prevedere conștiință acest ierarh al bisericii ortodoxe și mulți alții pregătesc unitatea graiului românesc, unitatea noastră culturală, contribuind la deșteptarea noastră națională, formând conștiința națională.

Și această conștiință națională a fost înainte-mergătoarea unității noastre naționale și politice.

Ba, în cuvintele lui: «Ce să facem dacă Dumnezeu a împărțit norodul românesc în atâtea părți...» se cuprinde chiar ideea unității noastre politice.

Cei ce cunosc mai de aproape istoria neamului nostru, din toate veacurile, știu bine, că istoria acestui popor, viața voievozilor lui, biruințele lor, slova românească, literatura, cultura și arta lui, nici închipui nu se pot fără duhul acestei biserici.

Împrăștierea elementului românesc în atâtea împărății străine, suferințele, mizeriile îndurate, vitregia timpurilor, continua și veșnica necesitate de mângăere sufletească a poporului nostru, a făcut ca această biserică, păstrându-și întru tot neştirbită misiunea sa dumnezească și moralizatoare, să se naționalizeze cu

desăvârșire și să se identifice din toate punctele de vedere cu poporul nostru, cu neamul nostru, și cu țara lui, și să devină astfel, ceea ce a spus despre ea unul dintre adânc-cugetătorii neamului nostru, marele maestru al literaturii, Mihai Eminescu — deși nu era un habotnic credincios —: «*Biserica ortodoxă este mama neamului românesc*»: (aplauze) iar credința acestei biserici ajunge a se numi așa precum țărâni români din Ardeal etc., în instinctul lor firesc, o numesc «*lege românească*».

Voci: Și aici deasemenea.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: Imi pare bine, că este pretutindeni așa.

Deci este posibil, să existe un român cu scaun la cap, care să nu iubească această biserică ori unde am da de urmele ei cât de modeste.

Dat fiind acest important rol al acestei biserici, eu — care am venit din altă parte și am trăit în atmosfera unei biserici autonome — cu drept cuvânt mă așteptam, ca în vechiul regat, unde totdeauna au fost stăpâniri românești — situațiunea și organizarea bisericii să fie pe deplin mulțumitoare, vrednică de trecutul și însemnătatea ei.

Vechea constituțiune cuprinde dispozițiuni foarte trecătoare și generale cu privire la biserică. Ar fi trebuit, să urmeze legi de organizare speciale, cari să îplinească lipsurile dispozițiunilor generale din constituțiune. Dar cea mai însemnată lege a bisericii noastre, așa numita lege a clerului din 1893 — să nu vă supere cuvântul meu — eu o consider ca un fel de rușine nu numai pentru biserică, dar și pentru țara noastră. Această lege — ce-i drept — cu prinde multe dispozițiuni, cari au făcut bisericii noastre și foarte mult bine, dar este lipsită de condiția fundamentală a unei dezvoltări normale a bisericii; lipsește pe conducătorii bisericii de aerul atât de necesar sănătății oricărui organism; nu le dă libertate de acțiune; prea a introdus posibilitatea amestecului politicianismului în chestiunile noastre naționale, ceea ce i-a făcut și îi face mult rău. Vai de organismul, care se conduce de organe în afară de el. E ceva anormal, nenatural. (Aplauze).

Legea este făcută de fericitul întru pomenire, marele bărbat Take Ionescu.

D-lor senatori! Să nu fiu rău înțeles. Mă închin fără rezervă meritelor acestui mare bărbat. Și — ca să nu apar ca un detractor al valorii nemuritorului bărbat de stat, — să-mi dați voie să caracterizez legea lui prin propriile cuvinte ale lui Take Ionescu.

Era în 10 Iunie 1917, la Iași. Acest distins bărbat — cu merite neperitoare mai ales în jurul întregirii neamului, pe care o prevedea ca împlinită mâne-poimâne — într-o cuvântare a sa din corpurile legiuitoare, — gândindu-se și la biserică, — spunea următoarele:

Biserica română în România întregită nu mai poate rămâne cu organizarea sa veche, căci «avem organizare cam strașnică, cam de stat». În marea conferință a cultelor din viitoarea Românie Mare nu mai putem lăsa biserica neamului nostru «în sistemul de statist»; citrebuie să-i dăm o organizare liberă, după cum este organizarea fraților noștri din Ardeal».

Ați înțeles, d-lor, cuvântul «statist».

Pe scenă se desfășura acțiunea unei drame. Actorii de frunte vorbesc, se mișcă, fac, dreg și duc acțiunea înainte. Ear într'un colț este rupt ceva din o decorațiune. Atunci, regizorul găsește necesar, să aducă pe cineva, care să stea acolo mut și nemișcat și să acopere sărăcia sau să sporească numărul oamenilor fără a spune un cuvânt.

Și acum tot el este, care cere să deie bisericii ortodoxe române libertate în acțiunile ei, adică să se conducă prin propriile sale organe.

Apoi continuă astfel: «Și să nu se teamă nimeni de puterea bisericii astfel organizată. În țara sufragiului universal este bine să fie și alte organisme puternice, nu numai statul, căci din echilibrul tuturor forțelor va naște adevărata libertate, adevărata viață vie în România nouă».

D. M. Pherechide, președinte: Permiteți-mi. Consult senatul asupra prelungirii ședinței. (Aprobări).

Continuați I. P. Sfințite:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: D-lor senatori! După această «viață vie» însetoșăm chiriarii de astăzi ai sfintei noastre biserici, împreună cu clerul și norodul ei.

D. Gh. Ghibanescu: Dați-mi voie. Cu toată reverența, care o am, pentru că ați pomenit de dispărutul Take Ionescu, eu, care sânt vechi parlamentar reamintesc că legea din 1893 a fost răsunetul mișcării preoțești, care începuse încă dela 1892. După congresul dela Focșani al clerului de mir, oamenii politici au văzut că biserica noastră după sistemul fracționar are o mare lipsă în ce privește partea administrativă și a salariilor. Și atunci, a venit statul cu un spor material. Și moral, a organizat învățământul seminarial. Ca dovadă e, că după 10 ani acelaș cler a bătut o medalie pentru Take Ionescu ca recunoștință pentru munca sa pe acest tarâm.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: Cunoșc și eu; dar nu am intrat în amănunte, ci am pomenit pe scurt, că legea a făcut și bine bisericii; dar bisericii nu-i trebuie numai salarii, ci mai ales libertate, fără de care nu există progres de remarcă; eară seminarii teologice, neatârătoare de biserică, sânt de-a dreptul inadmisibile. Viața proprie ne trebuie! (Stărușitul urmează)

Biserică dominantă. Membrii guvernului s'au întrunit Marți în consiliu de miniștri pentru a face câteva modificări în proiectul de constituție. Asupra textului relativ la biserică, consiliul a găsit cu cale că biserica ortodoxă fiind a majorității românilor să fie declarată dominantă în stat, așa cum era și în vechea constituție; ear biserica, greco-catolică unită, care e pornită tot din sânul bisericii ortodoxe, să aibă întâietate față de celelalte confesiuni.

Senatul în ședința sa din 22 I. c. a aprobat art. 22 astfel redactat.

Religia dominantă la senat

Di N. Iorga scrie în Neamul Românesc din 16 I. c.:

În senat s'a discutat cu pasiune între Mitropolitul din Blaj și Mitropolitul ortodox din Sibiu chestia bisericii dominante.

De o parte și de alta s'au spărat drepturile organizației respective, ceea ce nu e decât foarte natural. Pasiunea însăși, când este sinceră, înobilează.

Majoritatea a primit cu deosebită căldură expunerea, de un larg avânt, a părintelui Nicolae Bălan. Și a avut dreptate, căci punctul său de vedere, pentru cei mai vechi, pentru cei mai mulți credincioși, e cel bun.

Eată de ce judecăm — așa cum judecăm, și e firește să judecăm, noi, laicii.

Teologii pot să lupte cu privire la puncte de dogmă. Pe noi, cari trăim înainte de toate în viața noastră și pentru dânsa, ceea ce ne interesează e mai ales legătura unei credințe cu dânsa.

Această legătură se hotărește însă prin vechimea și prin puterea ei.

Dar așa numita ortodoxie — terminul e grecesc și-mi e indiferent, — dacă n'a fost stabilită de noi, a crescut cu noi și a fost așa de adânc înrădărită și pătrunsă de noi, încât face parte din ființa noastră națională. E natural deci ca marea majoritate a poporului nostru să fie alipită de această formă a creștinismului, să fi suferit chiar mucenicia pentru dânsa. Pe când unirea, ori câte efecte fericite a avut, ori cât suflet românesc s'ar fi închis în curs de o sută de ani într'însa, a fost în intenția promotorilor ei un mijloc de a robi nația noastră politicei Habsburgilor, — cu cari s'a sfârșit. Ear, în ce privește pe credincioși, ei au rămas în tot felul lor de a concepe religia tot ce au fost înainte de unire.

Dar mai este și alt punct de vedere. *Între o biserică aparținându ni numai nouă și alta care aparține și Papei, preferim pe cea dintâi.*

Ear, dacă șefii bisericii unite țin la religiositatea poporului lor mai mult decât la cele patru puncte de deosebire, ei trebuie să înțeleagă un lucru: că e mai bine ca biserica soră, fie și biserica rivală, să fie recunoscută ca dominantă, folosind și ea, cea mai apropiată de dânsa, din această situație, decât să ajute la proclamarea, fatală pentru moralitatea maselor, a statului fără religie.

Intrunirea preoților

— Moțiunea votată —

Clerul din capitală a adunat Duminecă d. a. pe cetățeni la o întrunire în sala «Dacia».

Sedința se deschide la ora 3 d. a. sub președinția preotului Chiriac Bidoianu.

Preotul I. Constantinescu-Lucaci, aduce omagii mitropoliților noștri Miron, Nicolae și Pimen, pentru strălucitele discursuri rostite la senat întru apărarea bisericii ortodoxe.

Preotul Popescu Mălăești, cere ca să se respecte vechiul text din Constituție care asigură dominația bisericii ortodoxe.

Mai vorbește dl Dunăre, adv., preotul C. Dumitrescu, Alexandrina Cantacuzino, dl Em. Culoglu, preotul Georgescu, dnii Demetrescu-Mirea, Lungulescu, N. Crețu, după care dl Popescu Tudor, adv., citește trei telegrame trimise M. S. Regelui, A. S. R. Principelui Moștenitor și I. P. S. S. Mitropolitul Primat. Citește apoi următoarea Moțiune:

Noi, cetățenii români creștini ortodocși din capitală și delegații fraților noștri din întreaga țară, întruniți astăzi 18 Martie, 1923 ora 2 p. m. în sala Dacia din București, după chemarea clerului nostru:

Am ascultat cuvântările preoților și delegaților tuturor fraților noștri; am ascultat citirea moțiunii congresului delegaților preoților din România de la 6—8 Febr. a. c., a moțiunii marelui întruniri publice dela 4 Martie cor.; am ascultat, în sfârșit strălucitele cuvinte rostite în senat de către marii noștri ierarhi: I. P. S. S. Dr. Miron Cristea, mitropolitul primat al tuturor românilor și I. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan, al Ardealului, și într'un singur și mare glas, declarăm din tot sufletul că le aprobăm, pentru că ele exprimă tot gândul nostru asupra necesității imperioase ca în viitoarea constituției bisericii noastre strămoșească să-și păstreze drepturile câștigate prin situația ei de biserică dominantă a statului român.

Le aprobăm, pentru că ele exprimă și toată durerea noastră, pentru că conducătorii noștri au admis în proiect formula că religia noastră creștină ortodoxă, are întâietate pentru că este religia majorității populației.

Această formulă este nedreaptă pentru că religia noastră creștină ortodoxă nu poate fi pusă în raport cu numărul populației, care este schimbător, ci cu sufletul neamului nostru pe care l-a creiat și care este vecinic după cum vecinică va fi aci, pe pământul acesta, stăpânirea României noastre ca stat creștin ortodox.

Această formulă este periculoasă pentru interesele neamului nostru, de oare ce nu arată care dintre naționalitățile conlocuitoare după război în România Mare, este națiunea stăpânitoare; pe când în vechea constituție «religiunea dominantă a statului român» care înseamnă «religia națiunii dominante a statului român» religia noastră este elementul care caracterizează națiunea dominantă, afirmându-se astfel că în România mare, singur dominantă adică stăpânitor este neamul român din viața daco-latină și de religie creștină ortodoxă.

Considerăm nesocotită și nepatriotică declarația făcută în senat a mitropolitului unit Vasile Suci, că trebuie făcută unificarea ambelor biserici românești prin catolicizarea noastră, a 13 milioane de creștini ortodocși.

Clericii uniți au făcut o faptă nepatriotică, când au refuzat să intre în catedrala dela Alba-Iulia lângă Regele lor, și au rămas afară, cu episcopul Mailath, catolic ungur, dovedit dușman al nostru în Senat; cu fostul episcop ungur Glatfelder, deasemenea dovedit dușman și gonit din țară, pe care așa de călduros îl apăra ziarul uniților «Albina», și cu fostul episcop ungur Széchenyi dela Oradea-Mare, fugit el singur peste graniță ca să scape de pedeapsă.

Mitropolitului unit Vasile Suci, capul bisericii unite din Transilvania, i s'ar putea aplica cuvintele marelui nostru istoric Nicolae Iorga: «nu s'a găsit unul, care să frângă de genunchi o cârjă, care nu s'ar putea păstra fără a jigni Rege și Popor?»

Ca și întrunirea dela 1 Martie, într'un suflet:

Cerem M. S. Regelui Ferdinand I al tuturor românilor, să ne apere de primejdia ce amenință România pe care El, cu vitejia Lui și cu jertfa acestui neam creștin ortodox, a făcut-o Mare!

Cerem onor. guvern și mai ales cerem reprezentanților noștri, să-și aducă aminte că părinții lor și ai noștri au adormit de veci și se odihnesc în religia strămoșească creștină ortodoxă.

li jurăm pe sufletele lor, pe amintirea pioasă ce sânt datori să păstreze morților lor și pe speranțele ce nutresc pentru copiii lor, să nu schimbe o vorbă din dreptul scris al bisericii noastre în art. 21, al 23 al actualei constituții, adică cum a fost, așa să rămână «Biserica creștină ortodoxă a răsăritului, este religia dominantă a statului român» în vecii vecilor.

Așa să ne ajute Dumnezeu! —

Intrunirea s'a sfârșit la ora 6 seara.

Despre mormântul dela Rășinari

Satul Rășinari, vestit prin vrednicia locuitorilor săi, este frumos descris în impresiile de călătorie ale dlui profesor universitar I. Simionescu, apărute în Viitorul.

Despre mormântul Marelui arhieru Andrei se spun, în aceste descrieri interesante, următoarele:

Alături de biserică cea nouă din Copăcele, rădăcată la începutul veacului al 19 lea, se află cripta înconjurată de 12 brazi, în care odihnește Marele Andrei, «popă frumos și aspru». Vrednicia la vrednicie trage. Ori de câte ori un nor greu se lăsa asupra sufletului lui Șaguna, la Rășinari găsea liniștire. Lipsit de locaș mândru de rugă în Sibiu, aici în biserică dela Rășinari, în inima curată a românismului, în apărarea munților, venea să săvârșească slujbele cele mai însemnate pentru viața neamului. De aceea aici își alege loc de odihnă veșnică. Intrarea în criptă e păzită de doi lei meșteșugit sculptați. Bolta albastră este presărată cu stele de aur. De asupra sarcofagului arde într-una o candelă. În preajma bisericii au căzut obuze dușmane. Ferestrele cripte și azi sânt cu geamurile sparte de puterea bubuiturilor. Cripta a fost cruțată, de și poate fu luată drept țintă.

Când soarele apune, lumina bate în plin placa pe care sânt săpate cuvintele: Arhiedecesa în eternu recunoscătoare. MDCCLXXVII. Arhiepiscopului și Mitropolitului Marelui Andrei, născut în 20 Decembrie 1808, mortu în 16 Iunie 1873. Rășinari ajunge să fie loc de pelerinaj pentru toți cei cari țin să îngenunche în fața unui mare român, «ear răsăritului căpătără astfel cea mai frumoasă atribuție ce li se putea da, aceea de străjeri ai sfântului mormânt».

O societate cehoslovacă-română

Un apel entuziast, adresat publicului cehoslovac, au publicat zilele trecute o seamă de bărbați politici și scriitori, artiști, etc., cehi, pentru o apropiere cât mai strânsă cu poporul român. Apelul acesta merită să aibă răsunet și în rândurile noastre, pentru ca să luăm la cunoștință simțimentele de care se lasă conduse cercurile conducătoare din republica cehoslovacă.

Apelul amintește că în decursul războiului au avut prilejul cele două popoare să se cunoască mai bine și că la consolidarea Europei centrale este de neapărată trebuință o colaborare, pentru binele comun. De aceea cel ce pledează pentru o apropiere culturală și economică, contribuie să se adâncească amicitia între cele două popoare. Numele lui Ioan Urban Iarnik este amintit cu laudă. În fruntea societății cehoslovace-românești din Praga, unde regretatul Iarnik a fost președinte, a ajuns ministrul României în Praga, dl Hiotu. Cei ce subscriu apelul cer dela opinia publică din Cehoslovacia să contribuie ca sfera de activitate să se lărgască. Între cei cari subscriu sânt multe nume cunoscute nouă și altele, pe cari le vom îndrăgi de aici înainte. Iată câteva: min. de externe Dr. Ed. Beneš; min. de instrucție Rud. Bechyne; min. de agric. Dr. Milan Hodja; președ. senat., K. Prašek; Dr. K. Stodola; preș. parlamentului, Fr. Tomasek; min. apărării naționale, Fr. Udrzal; min. plenipotențiat în București, Dr. F. Veverka; rectorul univ. din Praga, Dr. V. Vondrák; rectorul tehnicei cehice din Praga, apoi al celei din Brünn (Brno) și senatorul M. Zavoral.

Ziarele din Cehoslovacia publică cu satisfacție apelul și cheamă publicul la fapte. Taxele de înscriere sânt: 5000 cor. cehești pentru

taxa de membru fondator; 20 cor. ceh. pentru taxa anuală a unui membru activ, iar pentru studenți și soldați 10 cor. ceh. anual. Cunoșcând spiritul de organizație al cehilor (soco-liștii) sântem siguri că și apelul acesta nu va răsună în pustiu.

E vorba însă ca nici noi să nu rămânem mai pe jos. Cine începe ceva similar în România?

Știrile zilei

Demonstrație în București. Duminecă, înainte de amiază, s'a ținut la Dacia o întrunire de cetățeni ai capitalei a spre protesta contra proiectului de nouă constituție. Au rostit cuvântări mai toți șefii opoziției din partidul național și din partidul țărănist. La urmă s'a votat moțiunea, prin care adunarea respinge proiectul și cere înlăturarea guvernului actual. În demonstrația pe stradă s'au născut mici ciocniri între manifestanți și între cordoanele militare însărcinate să susție ordinea.

Pastorală cu îndemnuri iredentiste maghiare a dat episcopul romano catolic Gyula Püspök, sau Iuliu Glatfelder dela Timișoara, către preoții eparhiei sale. Guvernul român a aprobat măsurile luate de autoritățile timișorene și a încuviințat deschiderea acțiunii împotriva prelatului iredentist.

La alegerile care decurg în Iugoslavia nu s'au înscris mai puțin de 2500 de candidați de deputație, ear fracțiunile, partidele din care fac parte se urcă la respectabila sumă de 32.

A murit Milena, fosta regină a Muntenegrului, soția lui Nikita primul și ultimul rege muntenegrean. Răposata este mama reginei Elena a Italiei și bunica regelui Alexandru al Iugoslaviei. Muntenegrul, devenind provincie sârbească, suveranii Muntenegrului au plecat în Franța, unde amândoi au decedat.

Nou organ de publicitate. În Timișoara apare, sub îngrijirea unui comitet al cărui director este Pr. D. Voniga, ziarul *Luminătorul*, ca organ de propagandă, de întărirea morală și de educație patriotică. Abonamentul 120 lei pe an.

«Va rog să ne rădeți». Uneori sânt destul de nimerite și greșelile culegătorului tipograf. Așa citim b. o. în nrul 11 din *războinica Unire*, organul bisericesc de partid, că «Mitropolitul dela Sibiu», cu prilejul discuției generale a proiectului de constituție, și-a permis o întreagă serie de atacuri la adresa bisericii unite, și că a invocat și constituția Angliei și a Spaniei în favoarea dovezilor sale.

Ceea ce spune foaia blăjană, nu este tocmai exact. Mitropolitul dela Sibiu n'a atacat nici o biserică, ci a trebuit să răspundă *provocărilor* cuprinse în cuvântarea mitropolitului dela Blaj, rostită în senat. Cine «s'a făcut de răs», — ca să întrebuițăm expresiunea Unirii, — aceasta o știu mai bine *domnii senatori* cari au participat la ședințele când s'au ținut cuvântările arhierilor. De aceea Unirea, care știe să menajeze pe episcopul Glatfelder, are oarecare dreptate să zică cititorilor săi, în loc de «Va rog să nu rădeți», cuvintele mai potrivite: «Va rog să ne rădeți!» — deși ceea ce debitează confrății în această chestiune, este un lucru mai mult de compătimit, decât de răs.

Caz de moarte. În mormântarea regretatului Octavian Zaharia, despre a cărui trecere din această viață am luat notiță în Nr. trecut al ziarului nostru, a avut loc în 21 Martie a. c. la ora 3 p. m. în prezența unui ales și numeros public. Serviciul divin l-a oficiat protoereii Matei Voileanu și Dr. Aurel Crăciunescu, care a rostit apoi un frumos panegiric dând expresiune pierderii celei mari ce o îndură prin trecerea prea timpurie din această viață, justiția și societatea din Sibiu. A vorbit apoi în numele tribunalului procurorul Iliescu, iar în numele baroului advocațional Dr. Vecerde. Corpul neînsușit al defunctului a fost apoi ridicat din partea foștilor săi colegi dela tribunal și pus pe carul mortuar. Dela Capelă până la groapă i s'a dat onorurile militare din partea unei companii de soldați din Reg. 90 Inf. La groapă au vorbit: dl Donar Munteanu în numele pretinilor și dl Popescu în numele societății Șoimii. Pe sicriu a fost depus un număr mare de cununi. Odihnească în pace!

Festival artistic. Școala superioară de comerț din Sibiu organizează Luni și Marți, în 26 și 27 Martie 1923, în teatrul orașului, un mare festival artistic, sub patronatul «Asociațiunii». Programul cuprinde: Coruri mixte, un tablou dramatic de M. Eminescu, și «Fetița orfană» operetă feerie în 2 acte. Inceputul seara la ora 8 precis.

Premiu. Pr. Ioan Baci din Lugoj ne scrie: Mănat de râvna de a propaga arta dramatică la săteni, m'am decis a da în fiecare an la 1 August un premiu de 1000 Lei pentru cele mai bune două piese ce vor intra la concurs cel mult până la finea lui Mai în respectivul an. *Prima piesă*, dramă, comedie sau vodevil, cu subiect din istoria sau din viața socială a românilor, potrivită pentru diletanți, tipărită să nu fie mai lungă de 16 pagini à 16/24 cm. *A doua piesă*, mică, pentru copii, de conținut moral și educativ, să aibă numai pe jumătate mărimea ca cea dintâi. Piese ce vor fi premiate vor trece în proprietatea preotului I. Baci îndată după plățirea premiului. Autorul va alătura un plic închis, în care se va afla adresa legibil scrisă a autorului, ear pe plic și pe fâșia de pe piese autorul va scrie unul și același Moto.

Convocare. Onor. membri ai «Sindicatului meseriașilor și comercianților români din Sibiu» sânt convocați la *Adunarea generală extraordinară*, care se va ținea *Duminecă, în 25 Martie a. c. st. n.*, la ora 3 d. a. în localul Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, strada Bruckental Nr. 17. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Darea de seamă. 3. Inscierea membrilor noi. 4. Alegerea comitetului. 5. Eventuale propuneri. Sibiu, 19 Martie 1923. Biroul.

Act de mulțămire. Dl I. D. Ștefănescu, director al Muzeului Renașterii Române, instituție culturală sub înalta ocrotire a M. Sale Regelui, aduce mulțumirile cele mai călduroase pentru bunăvoința cetățenilor sibieni, cari au subscris pe lista încredințată delegatului acestei instituții, dlui prof. I. Anușca, suma destinată muzeului amintit. Lista persoanelor care au contribuit, este aceasta: T. Doboi, comerciant,

Dr. N. Cristea, notar public, Prima societate ardeleană de asigurare câte Lei 1000. Dr. I. Nuțiu adv., Institutul «Albina» câte Lei 500. Dr. Gh. Măcelar, adv., Dna Clementa Ilie Floașiu, jun. câte Lei 250. N. Băltărețu, adv. 200 anual, Dr. Oct. Rusu, adv., Dr. Ion Fruma, adv., Jan-covici, com., Dr. Ilie Jancu, medic, Aurel Stoica, inginer, Banca «Izvorul», Dr. C. David, adv. câte Lei 200. Dr. Lucian Balint, adv., Ilie Floașiu, comerciant, Victor Pop, farmacist, Dr. N. Petra, adv., Banca Centrală, Dr. Ionel Crețu, dir. de bancă, Vasile Hoza, com., N. Bratu, librar, Marcu Jantea, prof., Ion Halmaghi, Ovidiu Gritta, pref. poliției, Nedoviceanu, dir. de bancă, Mihail Stoia, prof., A. Micu, func., Dr. Fl. Vilt, Șt. Ghițescu, dir. de bancă, Ciudiu, sub dir. la banca rom. câte Lei 100. Ion Anușca, prof. 75 Lei. Oct. Zaharie, magistrat 50 Lei anual. Dr. Lucian Borcea, adv., V. Vlaicu, funcț. Leonida Petrescu, preș. Tribunal, I. Șteflea, com., C. Pop, dir. de bancă, Dr. Gh. Preda, Dr. Ionaș, Dr. Ioan Sturza, Dr. M. Capitanovici câte Lei 50. Andrei Gușu, funcț. 25 Lei. Ion Nuțiu, șef de gară, Alexe Odor, funcț., Ion Rebegea, compt. șef, P. Andreiescu, prof., Mușoiu, funcț. câte Lei 20. Suma totală: Lei 8500.

Teatru românesc în Sibiu. Vineri și Sâmbătă, în 23 și 24 Martie, trupa dlui Mișu Fotino va da în teatrul sibian două reprezentații. Comediile *Păianjenul* de A. Herz și *Lulu* de Bertalozzi. Publicul nostru va avea două seri dintre cele mai plăcute. Inceputul reprezentațiilor la ora 8¹/₂ precis.

Mulțămită

Exprim și pe această cale prietenilor și cunoscuților mulțumiri din inimă pentru participarea la durerea ce o simțesc prin trecerea, din această viață, a neuitatei mele soții.

T. Scorobef.

Membrii fondatori la «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» s'au înscris: Dr. N.

Regman, Iordan Cosma, funcț., Ilie Cojocaru și Nicolae Stanciu, măestri mecanici, și Ioan Oprișiu, cazangiu, cu taxa de câte 100 lei.

Comitetul

Nr. 416/1922

(31) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II Balomir, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele satorite în coala B. pentru întregirea salariului dela stat; — în care se compută dela parohie în natură:

a) 7. jug. catastr. sesiune din cât posedă azi biserica,

b) Casa parohială și grădină ¹/₂ jug. catastr,

c) Câte 2 litre cucuruz nesfărmat de fiecare casă, și

d) una zi de lucru.

Doritorii de a reflecta la acest post au așterne subscrisului oficiu în termenul susindicat suplicile instruite conform normelor în vigoare, și a se prezenta la biserică în vreo zi de Duminecă sau sârbătoare ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Orăștie, la 26 Februar 1923.

Oficiul protopresbiterial ort. rom., în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa,
protopresbiter.

„POPORUL” institut de credit și casă de schimb, societate pe acții în Săliște

Convocare

P. T. Domnii acționari ai institutului de credit și casă de schimb «POPORUL» societate pe acții, se convoacă la

a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Duminecă în 10 April st. n. 1923 la 2 ore d. a.* în sala școalei ort. române din loc cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea adunării, constatarea acționarilor prezenți și a voturilor.
2. Raportul Cons. de administrație.
3. Prezentarea bilanțului pe anul 1922, raportul consiliului de cenzori și darea absoluturului, atât Consiliului de administrație cât și Cons. de cenzori.
4. Impărțirea profitului curat.
5. Fixarea marcelor de prezență.
6. Integritatea Cons. de administrație și alegerea Consiliului de cenzori.
7. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare cu vot decisiv, au să depună reversele (acțiile), eventual documentele de plenipotență, la casa institutului cel puțin cu 48 ore înainte de deschiderea adunării (§ 17 din statute).

Pentru cazul că numărul acționarilor nu ar fi suficient pentru aducerea de concluze valide, prin aceasta se convoacă o altă adunare generală pe ziua de 17 April st. n. 1923 la același loc, la aceeași oră și cu aceeași ordine de zi, când se vor aduce concluze valide, fără considerare la numărul acționarilor, al acțiilor reprezentate și al voturilor.

Săliște, la 18 Martie 1923.

Consiliul de administrație.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Activa

Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1922

Pasiva

	Lei	b.
Casa	109,706	24
Depuneri proprii	81,987	90
Efecte: Publice	82,294	—
Acțiuni dela Bănci	26,700	—
Cambii de portofoliu	50,278	50
Obligațiuni cu cavenți	326,245	—
Obligațiuni ipotecare	435,906	—
Debitori în Ct. corent	1,744,587	05
Imobile	100	—
Mobilier	100	—
Cereale	40,875	75
Diverși Debitori	3,981	13
	2,902,761	57

Debit

Profit și Pierdere

Credit

	Lei	b.
Int. după dep. spre fruct.	107,325	45
Salarii	36,488	—
Mărci de prezență	1,940	—
Spese, porto, tipărituri etc.	23,219	76
Contribuțiune:		
Dare după int. de dep.	9,266	71
Dare directă și aruncuri	4,575	80
Profit net: Din anul 1921	2,000	—
Din anul curent	35,381	34
	220,197	06

	Lei	b.
Capital: Emis. I.	80,000	—
Emis. II	420,000	—
Fond de rezervă	69,540	—
Fond spec. de rezervă	8,738	51
Fond de binefaceri	4,000	—
Fond dif. de curs la efecte	6,983	50
Fond de pensuni	9,000	—
Depuneri spre fructificare	2,253,191	72
Dividendă neridicată	3,592	—
Interese tranzitorii	10,334	50
Profit net: Din an. 1921	2,000	—
Din anul curent	35,381	34
	2,902,761	57

Săliște, la 31 Decemvrie 1922.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Dr. M. Lupaș m. p., preș. Dr. Ioan Cupu m. p. Ilie Mărtin m. p. Dr. N. Petra m. p.
I. St. Herța m. p. Ioan Bratu m. p. Oprea Soră m. p. Ioan Pavel m. p.
Oprea Borcea m. p. Ioan Manosiu m. p. Nicolae Dădărlat m. p.

Subsemnatul consiliu de cenzori am examinat conturile prezente și le am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale societății.

Săliște, la 18 Martie 1923.

CONSILIUL DE CENZORI:

Ilie Petruțiu m. p., preș. C. Țintea m. p. Ioan Dădărlat fot. m. p.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.